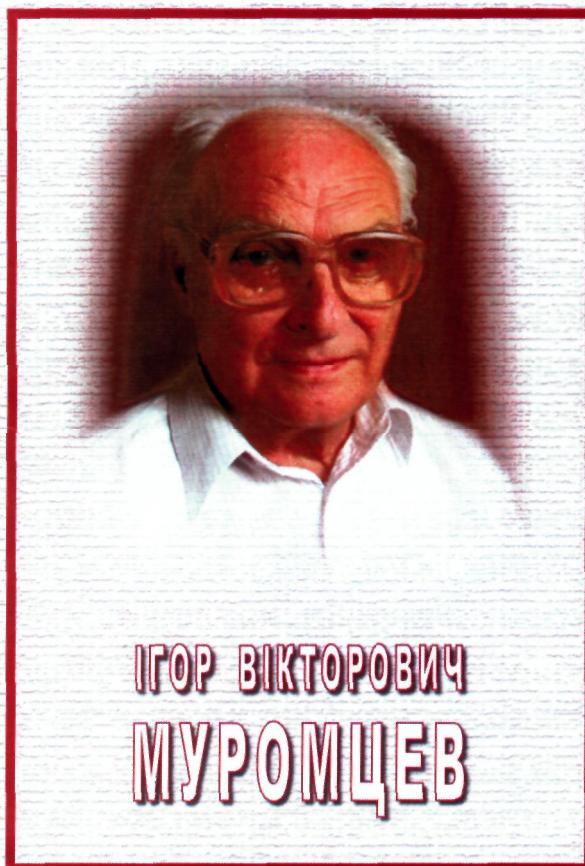

Харківський
національний
університет
імені В. Н. Каразіна

**ІГОР ВІКТОРОВИЧ
МУРОМЦЕВ**

професор
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

**БІОБІЛЮГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК**

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Філологічний факультет
Центральна наукова бібліотека

**ІГОР ВІКТОРОВИЧ МУРОМЦЕВ -
професор Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
Біобібліографічний покажчик**

Харків - 2009

УДК 81: 016: 929 Муромцев

ББК 81д Муромцев

М91

*Рекомендовано до друку Вченюю радою
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 6 від 29 травня 2009 р.)*

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **В. С. Калашник**;

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **О. М. Геращенко**.

M91   **Муромцев Ігор Вікторович — професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: Біобібліогр. покажч.** / Уклад. А. М. Нелюба, В. Д. Пономаренко; авт. вступ, ст. А. А. Сагаровський, бібліогр. ред. Ю. Ю. Полякова. - Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. - 24 с.

Бібліографічний покажчик містить відомості про наукові та науково-методичні праці професора філологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Ігоря Вікторовича Муромцева. Це видання може бути корисним викладачам, студентам, а також усім, хто цікавиться історією, лексикологією, діалектологією української мови.

УДК 81: 016: 929 Муромцев

ББК 81д Муромцев

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2009

© Нелюба А. М., Пономаренко В. Д., укл., 2009

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2009

СЛОВО ПРО ВЧИТЕЛЯ Й ДРУГА

І легко, і сумно писати про товариша, колегу Ігоря Муромцева... Легко, бо його життя насычене, змістовне, напружене, а світло-сумно, бо все-таки 75!

Народився ЗО жовтня 1934 року в Харкові, у сім'ї службовців. Батько, Віктор Миколайович, — архітектор, будівельник (у війну - сапер), згодом - доцент кафедри архітектури Харківського інженерно-будівельного інституту, член Спілки архітекторів України (помер 1999 р.)- Мати, Галина Юріївна, секретар-друкарка, з родини протоієрея С. Доброницького, репресованого (і замордованого 1937 р.), померла у війну (1942 р.).

По смерті матері восьмирічного Ігоря віддано до Харківського дитячого будинку № 2, де він перебував чотири роки, до демобілізації батька.

Навчався у середній школі № 131 м. Харкова, яку закінчив 1952 року із золотою медаллю.

Вищу освіту здобував у Харківському державному університеті імені О. М. Горького, філологічний факультет якого (відділення української мови і літератури) закінчив у 1957 році.

Ще зі шкільної пори виявляв схильність до науково-дослідницької роботи, наприклад, на пропозицію вчителя підготував і провів урок для однокласників за творчістю ще малознаного тоді А. Малишка... В університеті брав активну участь у студентському науковому товаристві (4 виступи-публікації), був заступником, головою гуртка української мови, очолював СНТ факультету, був заступником голови СНТ університету. Уже тоді в основному визначився з майбутніми дослідницькими напрямками - історія мови, дериватологія, ономастика, лінгвостилістика.

Ігор Вікторович тепло згадує дитбудинок, що навчив поваги до чесної праці, відповідальності, взаємодопомоги, шанобливо пам'ятає шкільних учителів (В. Х. Кривошею, Л. А. Якимчука, Н. О. Грановську, А. С. Никифорову), післятно схиляється перед університетськими науковими наставниками О. М. Фінкелем, Г. Т. Солонською.

По закінченні університету працював учителем української мови і літератури у СШ № 30 Харкова (1957-1959 рр.), із листопада 1959 р. і донині, із перервою на аспірантуру в Інституті мовознавства імені О. О. Потебні АН України (1961-1964 рр.), - на кафедрі української мови філологічного факультету ХДУ (нині ХНУ).

8 альма матер пройшов усі посади: від лаборанта (із 1959 р.) - до професора (від 1996 р.). Викладав майже всі фундаментальні дисципліни, які забезпечує кафедра. Брав найактивнішу участь у реалізації національних проектів, добираючи й обробляючи матеріали до Діалектного атласу України, Загальнослов'янського лінгвістичного атласу, Словника гідронімів України тощо.

Обіймав посаду заступника завідувача кафедри, був заступником і головою методичної комісії факультету, членом факультетської Державної екзаменаційної комісії, головою ДЕК Донецького університету.

Багато років є членом спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій (у 1994—2001 рр. був її вченим секретарем). Із громадських посад- член Міської ономастичної комісії, член Усекурайнської ономастичної ради.

Ігор Вікторович є автором понад 100 наукових, методичних і лексикографічних праць - актуальних, змістовних. Не можна не згадати хоча б його «Словотворчі типи гідронімів (басейн Сіверського Дінця)», де вперше синхронічно-діахронно розглянено назви гідрооб'єктів Слобожанщини, семантико-структурні типи їх; якщо у 60-70 рр. минулого сторіччя тільки «посилюється» інтерес лінгвістів до питань дериватології», то вже 1980 р. І. В. Муромцев вивів навчальний посібник із морфеміки (до речі, дві останні праці - з міністерським грифом). Привертають увагу його роботи (співавтор - науковий соратник і дружина О. Г. Муромцева) з історії української літературної мови, зокрема про недостатньо представлених у цьому сенсі творчих особистостей Г. Квітку-Основ'яненка, П. Куліша, Ю. Федьковича.

За керівництва професора Муромцева І. В. виготовлено і захищено 9 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук; через важку недугу й несправедливо-передчасну кончину дружини, незабутньої Ольги Георгіївни, йому випало довести до завершення роботи чотирьох її останніх здобувачів.

Зі щирою вдячністю згадую, як і мене, якщо не «маленького», то принаймні зневіреного, він узяв «за руку» й «одвів... у науку». Пригадую, як енергійний і запальний Ігор Вікторович воював безкомпромісно із компартійним вульгаризаторством у мовознавстві й літературознавстві та його провідниками. Не любив і не любить він, як людина загостреного почуття справедливості, лукавців і кар'єристів.

Ігор Вікторович якось природно поєднує принципову вимогливість із доброзичливістю: йдеться про науку чи про життєві чесноти. Без нього наша кафедра, очевидно, не мала б і половини нинішнього науково-навчального потенціалу, бо І. В. Муромцев - учений глибокої і широкої ерудиції, адже одержати вичерпну консультацію від нього можна практично з будь-якої галузі чи підгалузі мовознавства.

А що вже говорити про його любов до музики, знання й розуміння її, про величезну особисту фонотеку; незайве сказати, що Ігор Вікторович в університеті свого часу вів заняття гуртка класичної музики: справді-бо, «у людини все має бути прекрасне...».

Як би це не звучало пафосно, але насправді нам поталанило працювати з Ігорем Вікторовичем Муромцевим - Людиною, Учителем, Науковцем.

Із глибокою вдячністю, широ
перший аспірант - доцент А. А. Сагаровський.

Основні дати життя і діяльності і. В. Муромцева

- 30 жовтня 1934 р. - у м. Харкові у сім'ї службовця народився І. В. Муромцев.
- 1952 р. - закінчив середню школу № 131 м. Харкова.
1952-1957 pp. — навчався на філологічному факультеті Харківського університету.
- 1957 р. - працював учителем української мови та літератури в середній школі № 30 м. Харкова.
листопад 1959 р. - старший лаборант кафедри української мови Харківського університету.
- листопад 1961 р. - аспірант відділу історії мови Інституту мовознавства АН України (м. Київ).
листопад 1964 р. - квітень 1968 р. - викладач кафедри української мови Харківського університету.
- березень 1968 р. - захистив кандидатську дисертацію на тему «Семантико-структурні типи гідронімів басейну р. Сіверського Дінця».
- квітень 1968 р. - червень 1978 р. - старший викладач кафедри української мови Харківського університету.
- липень 1978 р. - доцент кафедри української мови Харківського університету.
- березень 1996 р. — отримав учене звання професора кафедри української мови Харківського університету.
- березень 1996 р. — професор кафедри української мови Харківського університету.
дотині -

Наукові праці І. В. Муромцева

Дисертація

1. Семантико-структурні типи гідронімів басейну р. Сіверського Дніця: дис.... канд. філол. наук. -Х., 1968. -387 с

2. Семантико-структурные типы гидронимов бассейна реки Северского Донца: автореф. дис. ... канд. филол. наук. - Х.: Изд. ХГУ им. А. М. Горького, 1968. - 26 с.

Монографія

3. Словотворчі типи гідронімів (басейн Сіверського Дніця). - К.: Наук, думка, 1966. - 104 с

1954

4. Сравнительно-исторический метод в языкоznании // Итоговая студ. науч. конф., посвящ. 84-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина: тез. докл.-Х., 1954.-С. 142-144.

1955

5. Аналіз роботи Г. А. Левченка «Нариси з історії української літературної мови першої половини XIX сторіччя» // Итоговая студ. науч. конф., посвящ. 150-летию Харьковского государственного университета имени А. М. Горького: тез. докл. -Х., 1955. - С. 145-148.

1956

6. Мовно-стилістичні засоби поеми Т. Г. Шевченка «Кавказ» // Итоговая студ. науч. конф., посвящ. 86-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина: тез. докл. - Х., 1956. - С. 321-322.

1957

7. Стилістичне використання засобів словотвору і словозміни в українській мові // Итоговая студ. науч. конф., посвящ. 87-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина: тез. докл.-Х., 1957.-С. 156-157.

1963

8. Друга республіканська ономастична нарада (16-19 жовтня 1962 р., м. Київ) // Нар. творчість та етнографія. - 1963. - № 1. - С. 145-146.

1965

9. Із спостережень над мікрогідронімією Донецької та Луганської областей // Територіальні діалекти і власні назви. - К., 1965. - С. 203-215.

10. Спостереження над фонетичними рисами гідронімії басейну р. Сіверського Дінця // Питання літературознавства і мовознавства: тези й автореф. доп. —Х., 1965. - Вип. 1.-С. 55-56.

1968

11. Розвиток зображенальних засобів у творах української радянської літератури (на матеріалі стилістичного використання словотвору) / О. Г. Аксюнова, І. В. Муромцев // Розвиток і оновлення видів і жанрів та мовностилістичних засобів художнього зображення в радянській літературі: матеріали міжвуз. респ. наук. конф. -Одеса, 1968. - С. 186-187.

1970

12. О семантических условиях перехода апеллятивов в имена собственные и имена собственных в апеллятивы // Актуальные проблемы лексикологии: тез. докл. и сообщ. Всесоюз. науч. конф. (17-20 июня 1970 г.). - Минск, 1970. - С. 146-147.

1972

13. Компенсирующее обучение при изучении русского языка на отделениях национальных языков и литератур филологических факультетов / И. В. Муромцев, О. Г. Муромцева // Всесоюзная научная конференция по проблемам обучения русскому языку как средству межнационального общения народов СССР: тез. докл., Кишинев, 25-27 окт. 1972 г. - Кишинев, 1972. - С. 266-267.

1973

14. О некоторых вопросах методики изучения словообразования украинского и русского языков в вузе // Русский язык в его связях с украинским и другими славянскими языками: тез. докл. и сообщ. - Симферополь, 1973. - С. 270-272.

1974

15. До питання про відношення між оказіональним та системним іменним словотворенням у сучасній українській мові // Тези доп. та повідомл. міжвуз. наук. конф. з питань східнослов'янського іменного словотвору. - К., 1974. - С 98-99.

16. Термінологічна лексика у „Словнику української мови” // Інформаційні матеріали Наукової ради з проблеми «Закономірності розвитку національних мов у зв'язку з розвитком соціалістичних націй». - К., 1974. - Вип. 16. - С. 41-44.

1978

17. Г. Ф. Квітка-Основ'яненко в історії української літературної мови / 0. Г. Муромцева, І. В. Муромцев // Мовознавство. - 1978. - № 6. - С. 3-Ю.
18. Оказіоналізми у мові творів Г. Ф. Квітки-Основ'яненка / 1. В. Муромцев, О. Г. Муромцева // Збірник тез доп. і повідомл. Респ. наук, конф., присвяч. 200-річчю з дня народження класика української літератури Г. Ф. Квітки-Основ'яненка. - Х., 1978. - С. 98-99.

1985

19. Ідеї О. О. Потебні у розвитку морфонології сучасної української мови // Творча спадщина О. О. Потебні і сучасні філологічні науки: (До 150-річчя з дня народження О. О. Потебні): тези респ. наук. конф. - Х., 1985.-С. 140-142.

1986

20. Особливості освоєння лексики іншомовного походження (морфонолого-дериваційний аспект) // Вісн Харк. ун-ту. - 1986. - № 284: Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства. - С. 72-77.

1987

21. Про системну організацію лексики сучасної української мови // Укр. мова і літ. в шк. - 1987. - № 12. - С. 45-49.

1988

22. [Звіт про наукові читання пам'яті Л. А. Булаховського в ХДУ] // Мовознавство. - 1988. - № 4. - С. 72.
23. Іншомовні слова в лінгвістичній концепції й мовленнєвій практиці Б. Д. Грінченка / 1. В. Муромцев, О. Г. Муромцева // Борис Грінченко: тези доп. респ. наук. конф. - Ворошиловград, 1988. - С. 116-118.
24. Особливості вживання іншомовної лексики у творах І. С. Нечуя-Левицького // Творча індивідуальність І. С. Нечуя-Левицького і літературний процес: зб. тез доп. і повідомл. респ. наук, конф., присвяч. 150-річчю з дня народження письменника. - Черкаси, 1988. - С. 125-127.

1989

25. Роль праць Я. Ф. Головацького у розвитку української фонетики і морфонології // Яків Головацький і рух за національне відродження та культурне єднання слов'янських народів. - Тернопіль, 1989. - С. 147-149.

1990

26. Вплив внутрімовних системних факторів на формування топонімії Слобожанщини // Шоста Респ. ономастична конф.: тези доп. і повідомл., 4-6 груд. 1990 р. - Одеса, 1990. - Вип. 1: Теоретична та історична ономастичка. Літературна ономастичка. - С. 59-60.

1991

27. Роль В. Гнатюка у формуванні терміносистеми української фольклористики та етнографії (на матеріалі лексичних запозичень) // Роль Володимира Гнатюка у розвитку української національної культури: тези доп. і повідомл. наук, конф., присвяч. 120-річчю від дня народження Володимира Гнатюка (29 трав. - 1 черв. 1991 р.) - Тернопіль, 1991. - С. 230-233.

28. Роль праць О. О. Потебні у розвитку оказіоналістики // А. А. Потебня - исследователь славянских взаимосвязей: тез. Всесоюз. науч. конф., окт. 1991 г.-Х., 1991.-Ч. 1.-С. 170-172.

29. Функції повторів в оповіданнях про природу для дітей Гр. Тютюнника // Григорій Тютюнник: тези доп. респ. наук.-практ. конф., присвяч. 60-річчю від дня народження письменника, 5-6 груд. 1991 р. - Луганськ, 1991. - С. 68-70.

1992

30. Від упорядника // Українська мова: історія і стилі. - Х., 1992. - С. 3-4.

31. Енантіосемія як спосіб номінації в сучасній українській мові // Українська мова: історія і стилі. - Х., 1992. - С. 76-97.

32. Засади термінологічних словників Анатоля Вовка (США) // І Міжнар. наук. конф. „Проблеми української науково-технічної термінології”: тези доп., 22-25 верес. - Львів, 1992. - С. 67-70.

33. Значення праць П. Г. Житецького для розвитку морфонології сучасної української мови // Українська мова: історія і стилі. - Х., 1992. - С. 51-58.

34. Андрій Степанович Колодяжний (1904-1992): [некролог] // Мовознавство. - 1992. - № 4. - С. 80. - Без підпису.

35. Коннотація власних назв у художньому тексті // Вісн. Харк. ун-ту. -1992. - № 369: Проблеми філології. - С 93-99.
36. Пародійність і оказіональність // Комическое в мировом литературном процессе XX века: (Художественная практика и проблемы научного осмысления): тез. докл. и сообщ. межгос. науч. конф. (8-10 окт. 1992 г.).-Х., 1992.-С. 162-163.
37. Роль І. Огієнка у становленні й розвитку української загальнонаукової та лінгвістичної термінології // Іван Огієнко: [Незабутні імена української науки]: тези доп. Всеукр. наук. конф., присвяч. 110-річчю від дня народження проф. Івана Огієнка (26-27 трав. 1992 р.). - Львів, 1992.-Ч.2.-С. 123-125.
38. Шляхи творення української термінології в концепції і практиці М. П. Драгоманова / О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев // Українська мова: історія і стилі. - Х., 1992. - С 44-51.

1993

39. До впорядкування сучасної української електротехнічної термінології / Л. Г. Боярова, В. С Калашник, І. В. Муромцев // Друга Міжнар. наук. конф. з питань термінології: тези доп., 21-24 верес. 1993 р. - Львів, 1993.-С 180-182.

40. Про умови та межі використання кальок у науковій термінології / Л. Г. Боярова, В. С. Калашник, І. В. Муромцев // Друга Міжнар. наук. конф. з питань термінології: тези доп., 21-24 верес. -Львів, 1993. - С . 82-85.

1994

41. Про роль лінгвістів у процесі українського термінотворення // Третя Міжнар. наук. конф. «Проблеми української науково-технічної термінології»: тези доп.-Львів, 1994. - С 133-134.

1995

42. П. Куліш як оновлювач і творець української літературної мови / О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев // Пантелеймон Куліш і українське національне відродження: доп. та повідомл. наук, конф., присвяч. 175-м роковинам від дня народження письменника. - Х., 1995. - С 11-17.

43. Питання духовної культури в курсах історії української мови та історії українського мовознавства // Українська духовна культура в системі національної освіти: тези доп. та повідомл. наук, конф., 18-19 квіт. 1995 р. - Х., 1995. - С 45-47.

44. Український струмінь колонізації Слобожанщини у власних географічних назвах // Визвольна боротьба українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького за українську державність: матеріали наук, конф., 25-27 жовт. 1995 р. -Х., 1995. - С . 60-61.

1996

45. Пародії Юрія Івакіна (лінгвостилістичний аспект) // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів: тези доп. і повідомл. міжвуз. наук. конф., 15-16 трав. 1996 р. - Х., 1996. - С. 101-102.
46. Предметно-понятійні семантичні нарощення у відад'єктивах на -ик / І. В. Муромцев, В. Д. Пономаренко // Семантика слова і тексту: матеріали V Міжнар. наук. конф. - Івано-Франківськ, 1996. - С. 132-133.
47. Українська мова у Харкові 90-х рр. ХХ ст. (стан і статус) / 0. Муромцева, І. Муромцев // Мовознавство: тези та повідомл. Третього Міжнар. конгресу україністів, 26-29 серп. 1996. - Х., 1996. - С. 18-23.
48. Юрій Шевельзов - видатний учений сучасності // Видатний філолог сучасності: (Наукові виклади на честь 85-ліття Юрія Шевельзова). -Х., 1996.-С. 13-22.

1999

49. Про функції топонімів і топонімічних комісій // Вісн. Харк. ун-ту. -1999. - №426: Творчий доробок Юрія Шевельзова і сучасні гуманітарні науки.-С. 127-133.

2000

50. Анахронізм // Українська мова: енцикл. - К., 2000. - С. 25.
51. Веселовська Зінаїда Миколаївна // Українська мова: енцикл. - К., 2000.-С. 63.
52. Загальновживана лексика // Українська мова: енцикл. - К., 2000. - С. 172.
53. Ізюмов Овсій Прокопович // Українська мова: енцикл. - К., 2000. - С . 198-199.
54. Канцеляризм // Українська мова: енцикл. - К., 2000. - С. 228.
55. Наступність наукових поколінь: [Микола Павлюк] // Вісн. Харк. нац. ун-ту. - 2000. - №491: Сер.: Філологія: Традиції Харківської філологічної школи: До 100-річчя від дня народження М. Ф. Наконечного. - С. 713-715.
56. Самійленко Володимир Іванович / Й. О. Дзендрілевський, 1. В. Муромцев // Українська мова: енцикл. - К., 2000. — С. 529.

2002

57. [Виступ на зборах наукової громадськості Харкова 29 квітня 2002 р., присвячених пам'яті Юрія Володимировича Шевельзова] // Схід-Захід. - Х., 2002. - С. 225-226.

2003

58. Г. Ф. Квітка-Основ'яненко - мініатюрист (лінгвостилістичний аспект) / О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев // Лінгвістичні дослідження. - Х., 2003. - Вип. 11, ч. 1.-С. 18-23.

2004

59. Анахронізм // Українська мова: енцикл. - 2-ге вид., випр. і доп. - К., 2004. - С. 25-26.

60. Веселовська Зінаїда Миколаївна // Українська мова: енцикл. - 2-ге вид., випр. і доп. - К., 2004. - С. 66.

61. До 100-річчя від дня народження А. С. Колодяжного // Вісн. Харк. ун-ту. - Х., 2004. - № 632: Сер.: Філологія. - Вип. 42. - С. 7. - Без підпису.

62. Загальновживана лексика // Українська мова: енцикл. - 2-ге вид., випр. і доп. - К., 2004. - С. 187.

63. Ізюмов Овсій Прокопович // Українська мова: енцикл. - 2-ге вид., випр. і доп. - К., 2004. - С. 215.

64. Канцеляризм // Українська мова: енцикл. - 2-ге вид., випр. і доп. - К., 2004.-С. 245.

65. Роль прози Юрія Федьковича в становленні української літературної мови на Буковині (60-70 рр. XIX ст.) / О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев // Лінгвістичні дослідження / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. - Х., 2004. - Вип. 14. - С. 145-149.

66. Самійленко Володимир Іванович / Й. О. Дзендріловський, І. В. Муромцев // Українська мова: енцикл. - 2-ге вид., випр. і доп. - К., 2004. - С. 569.

2006

67. Дещо про традиції й сучасну лінгвістичну термінологію (полемічні нотатки) / І. В. Муромцев, О. Г. Муромцева // Філологія: зб. наук. пр. - Х., 2006. - № 1. - С. 54-65.

68. Конотована ономастика у творах Івана Багряного (соціолінгвістичний аспект) / І. В. Муромцев, О. Г. Муромцева // Вісн. Харк. ун-ту. - Х., 2006. - № 742: Сер.: Філологія. - Вип. 48. - С. 270-280.

2007

69. Анахронізм // Українська мова: енцикл. - 3-те вид., зі змінами і допов. - К., 2007. - С. 25-26.

70. Веселовська Зінаїда Миколаївна // Українська мова: енцикл. - 3-те вид., зі змінами і допов.- К., 2007. - С. 57-58.

71. Загальновживана лексика // Українська мова: енцикл. - 3-те вид., зі змінами і допов. - К., 2007. - С. 195.

72. Ізюмов Овсій Прокопович // Українська мова: енцикл. - 3-те вид., зі змінами і допов. - К., 2007. - С. 223.

73. Канцеляризм // Українська мова: енцикл. - 3-те вид., зі змінами і допов.- К., 2007. - С. 254.

74. Самійленко Володимир Іванович / Й. О. Дзендрівський, І. В. Муромцев // Українська мова: енцикл. - 3-те вид., зі змінами і допов. - К., 2007.-С. 591.

2008

75. Біобібліографічний покажчик [творів О. Г. Муромцевої та літератури про неї] / [уклад. І. В. Муромцев] // 3 історії української літературної мови: вибр. пр. / О. Г. Муромцева. - Х., 2008. - С. 214-228.

76. Залюблена у Слово, у Життя / Н. Варич, О. Дъолог, В. Жовтобрюх, В. Мерінов, І. Муромцев та ін. // 3 історії української літературної мови: вибр. праці / О. Г. Муромцева. - Х., 2008. - С. 6-8.

77. Григорій Квітка-Основ'яненко в історії української літературної мови / [О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев] // 3 історії української літературної мови: вибр. праці / О. Г. Муромцева. - Х., 2008. - С. 9-24.

78. Г. Ф. Квітка-Основ'яненко - мініатюрист (лінгвостилістичний аспект) / [О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев] // 3 історії української літературної мови / О. Г. Муромцева. - Х., 2008. - С. 25-31.

79. П. Куліш як оновлювач і творець української літературної мови / [О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев] // 3 історії української літературної мови / О. Г. Муромцева. - Х., 2008. - С. 96-104.

80. Роль прози Юрія Федьковича в становленні української літературної мови на Буковині (60-70 рр. XIX ст.) / [О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев] // 3 історії української літературної мови / О. Г. Муромцева. - Х., 2008. - С. 117-124.

2009

81. Ю. Шевельов - історик українського і світового мовознавства // Вісн. Харк. нац. ун-ту. - 2009. - № 843: Сер.: Філологія. - Вип. 55. - С. 10-15.

Навчальні та методичні посібники

1971

82. Контрольні завдання з сучасної української літературної мови та методичні вказівки до курсу для студентів-заочників філологічного факультету університету. Вип. 2. Фонетика. Орфоепія. Графіка.

Орфографія / Л. В. Веневцева, І. В. Муромцев, М. Ю. Протасова. - Х.: ХДУ, 1971.-93 с.

1973

83. Контрольні завдання з сучасної української літературної мови та методичні вказівки до курсу для студентів-заочників філологічного факультету університету. Вип. 1. Вступ. Лексика. Фразеологія / Л. В. Веневцева, І. В. Муромцев, М. Ю. Протасова. - Х.: ХДУ, 1973.-100 с.

1976

84. Контрольні завдання з сучасної української літературної мови та методичні вказівки до курсу для студентів-заочників філологічного факультету університету. Вип. 3. Словотвір. Морфеміка. Морфологія іменних частин мови / Л. В. Веневцева, І. В. Муромцев, М. Ю. Протасова. -Х.:ХДУ, 1976.-106 с.

1977

85. Методичні вказівки та навчальні матеріали для занять у спецсемінарі «Морфеміка і словотвір сучасної української мови та питання їх вивчення у вузі й середній школі» / О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев. - Х.: ХДУ, 1977. - 75 с.

1980

86. Морфеміка і словотвір сучасної української мови. Вип. 1. Морфеміка: учб. посіб. - Х.: ХДУ, 1980. - 60 с.

1983

87. Контрольні завдання з сучасної української літературної мови та методичні вказівки до курсу для студентів-заочників філологічного факультету університету. Вип. 1. Вступ. Лексика. Фразеологія // Л. В. Веневцева, І. В. Муромцев, М. Ю. Протасова. - [2-ге вид.] - Х.: ХДУ, 1983.-50 с.

88. Контрольні завдання з сучасної української літературної мови та методичні вказівки до курсу для студентів-заочників філологічного факультету університету. Вип. 2. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія / Л. В. Веневцева, І. В. Муромцев, М. Ю. Протасова.. - Х.: ХДУ, 1983.-58 с.

89. Контрольні завдання з сучасної української літературної мови та методичні вказівки до курсу для студентів-заочників філологічного факультету університету. Прислівник. Прийменник. Сполучник. Частка.

Вигук / Л. В. Веневцева, І. В. Муромцев, М. Ю. Протасова.. - Х.: ХДУ, 1983.-49 с.

1988

90. Лабораторні роботи з сучасної української мови (вступ, лексика, фразеологія) для студентів денного і заочного відділень філологічного факультету / уклад. І. В. Муромцев, Л. Г. Савченко. - Х.: ХДУ, 1988. - 43 с.

1989

91. Лабораторні роботи з сучасної української мови (фонетика, орфоепія) для студентів I курсу філологічного факультету / уклад. І. В. Муромцев, Л. Г. Савченко. - Х.: ХДУ, 1989. - 30 с.

1994

92. Людина і Ойкумена: читанка з екології / Ю. Г. Беспалов, І. В. Муромцев, А. А. Сагаровський. - Х.: Око, 1994. - 40 с.

1996

93. Контрольні завдання з української мови для підготовчого відділення політехнічного інституту / Ю. І. Кохан, І. В. Муромцев. - Х., 1996.-21 с.

Словники

94. Словник мови творів Г. Квітки-Основ'яненка: в 3 т. Т. 1. А - кладовити / [Л. В. Веневцева, Г. М. Дмитренко, І. В. Муромцев та ін.]. - Х.:ХДУ, 1978.-667 с.

95. Словник мови творів Г. Квітки-Основ'яненка: в 3 т. Т. 2. Кланятись — приклад / Л. В. Веневцева, І. В. Муромцев, Л. О. Полякова та ін.-Х.:ХДУ, 1979.-679 с.

96. Словник мови творів Г. Квітки-Основ'яненка: в 3 т. Т. 3, Прикладати - Я І Л. В. Веневцева, Г. М. Дмитренко, І. В. Муромцев та ін.-Х.:ХДУ, 1980.-689 с.

97. Тлумачний словник української мови / уклад. Л. Г. Боярова, В. К. Войнов, О. О. Дудка, В. С. Калашник, І. В. Муромцев та ін.; за ред. В. С. Калашника. - Х.: Прапор, 2002. - 992 с.

98. Тлумачний словник української мови / уклад. Л. Г. Боярова, В. К. Войнов, О. О. Дудка, В. С. Калашник, І. В. Муромцев та ін; за ред. В. С. Калашника. - 2-ге вид., випр. й доп. - Х.: Прапор, 2005. - 992 с.

99. Термінологічний словник з юридичної психології (україно-російсько-англійсько-французько-іспанський) / уклад. І. В. Муромцев, 1. М. Лукашенко, О. І. Конакова. - Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. - 98 с.

100. Тлумачний словник сучасної української мови: Загальновживана лексика / уклад. Л. Г. Боярова, Г. А. Губарєва, О. О. Дудка, В. С. Калашник, К. В. Коротич, І. В. Муромцев та ін.; за заг. ред. В. С. Калашника. - Х.: Весна, ФОП Співак Т. К., 2009. - 959 с.

101. Тлумачний словник сучасної української мови: Фахова лексика / уклад. Л. Г. Боярова, Г. А. Губарєва, О. О. Дудка, В. С. Калашник, К. В. Коротич, І. В. Муромцев та ін.; за заг. ред. В. С. Калашника. - Х.: Весна, ФОП Співак Т. К., 2009. - 461 с.

Редактування наукових видань

102. Палеонтологія. Палеоекологія. Еволюційна теорія. Стратиграфія: словник-довід. / авт.-уклад. В. Г. Очев, В. А. Красильников, М. С. Зінов'єв та ін.; ред.-лексикографи І. В. Муромцев, Ю. А. Борисенко, А. А. Сагаровський, В. П. Печета, за ред. В. П. Макридіна, І. С. Барського. - Х.: Око, 1995. - 287 с.

103. Російсько-український словник: Прізвища; імена; імена по батькові; області; райони; міста; селища міського типу; села / уклад. З. Г. Рикова, Н. В. Щегольковська; наук. ред. І. В. Муромцев. - Х.: Оригінал, 1997. - 302 с.

104. Російсько-український математичний словник / наук. ред. І. В. Муромцев. - Х.: Оригінал, 1997. - 138 с.

105. Цкрайпіап-ти\$Іап-еп§ІІ5П, газхіап-иктаяп-еп^ІізЬ апсі Еп§Іізп-гизмап-икгайпіап сїїсполагу іп стїшіпаї рхуспо1о\${у = Українсько-російсько-англійський, російсько-українсько-англійський та англійсько-російсько-український словник з кримінальної психології / уклад. О. П. Лисицька, І. М. Лукашенко; наук. ред. І. В. Муромцев. - Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2003. - 43 с.

Рецензування наукових і методичних видань

106. [Рецензія] / 1. В. Муромцев, Л. Г. Савченко // Укр. мова і літ. в шк. - 1992. - №2. - С. 88-89. - Рец. на кн.: Ужченко В. Д. Вивчення фразеології в середній школі. - К.: Рад. шк., 1990. - 175 с.

107. Російсько-український метеорологічний словник / уклад. Ю. Ф. Кобченко, О. О. Дудка, М. І. Філон; рец. І. В. Муромцев, С. А. Литвин, В. Д. Андрієнко. - Х.: Райдер, 1998. - 280 с.

108. Контрольні завдання з орфографії сучасної української мови та методичні вказівки до їх виконання / уклад. О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко; рец. В. І. Муромцев. - Х.: Принт-Дизайн, 2001. - 43 с.

Видання не переглянуто (іє \i\$и.

109. Короткий тематичний російсько-український та українсько-російський пожежно-технічний словник / уклад. В. О. Росоха, О. Ф. Кучеренко, С. В. Бєлая та ін., рец. І. В. Муромцев. - Х.: Торнадо, 2002. - 383 с.

110. [Рецензія] / О. Г. Муромцева, І. В. Муромцев // Українська мова. - 2003. - № 1. - С. 123-127. - Рец. на кн.: Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). - К., 2003. - 388 с.

111. Українська діалектологія: Фрагмент діалектного словника Центральної Слобожанщини (Харківщини) / уклад. А. А. Сагаровський; рец. І. В. Муромцев, М. І. Філон. - Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2005. - 56 с.

112. Рецензія на монографію А. Нелюби „Явища економії в словотворній номінації української мови” / І. В. Муромцев, О. Г. Муромцева // Вісн. Харк. нац. ун-ту. - 2008. - № 798: Сер.: Філологія. - Вип. 53. - С. 303-304. - Рец. на кн.: Нелюба А. М. Явища економії в словотворній номінації української мови. - Х.: Майдан, 2007. - 256 с.

113. Сердега Р. Л. Бібліографічні матеріали до курсових, бакалаврських і магістерських робіт із української діалектології / Р. Л. Сердега, А. А. Сагаровський; рец. С. Б. Стасевський, І. В. Муромцев - Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. - 91 с.

114. Пономаренко В. Д. Дієслово. Прислівник: модульні і тестові завдання з курсу і методичні вказівки до їх виконання / В. Д. Пономаренко, О. О. Дудка; рец. І. В. Муромцев, М. І. Філон. - Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. - 55 с.

Упорядкування

115. Українська мова: історія і стилі / [упоряд. І. В. Муромцев]. - Х.: Основа, 1992.- 176 с.

116. Видатний філолог сучасності: (Наукові виклади на честь 85-ліття Юрія Шевельєва) / [упоряд. І. В. Муромцев]. - Х.: Око, 1996. - 92 с.

117. Муромцева О. Г. З історії української літературної мови: вибр. праці / упоряд. І. Муромцев; заг. ред. А. Нелюби. - Х., 2008. - 228 с.

Публіцистичні праці І. В. Муромцева

118. Он своего добьется: [Аспирант кафедры украинского языка Л. Г. Авксентьев] // Красное знамя. - 1965. - 6 нояб.

119. „І чужому научайтесь й своего не цурайтесь!": [про первинну університетську організацію Товариства української мови] // Харк. ун-т. - 1989.-28лют.

120. Позиція Товариства української мови // Харк. ун-т. - 1989. - 3 жовт.

121. „Где тут ваш переводчик?” - або - раздумы з приводу... // Харк. ун-т. - 1995. - 28 листоп.

Література про І. В. Муромцева

122. Жамойдо Г. Ю. В ногу з життям // Сталін, кадри. - 1955.- 18 квіт. - С . 6.

123. Трубачев О. Н. Названия рек правобережной Украины: Словообразование, этимология, этническая интерпретация. - М.: Наука, 1968.-289 с.

С. 12: про книгу І. В. Муромцева «Словотворчі типи гідронімів (басейн Сіверського Дінця)».

124. Золотий фонд університету: Номінація «Кращий викладач професійно орієнтованих дисциплін» / Ю. Безхутрий, В. Калашник, О. Білик // Харк. ун-т. - 1999. - 5 жовт.

125. Ігор Вікторович Муромцев (до 70-річчя) // Вісн. Харк. нац. ун-ту. - Х., 2004. - № 632: Сер.: Філологія. - Вип. 42. - С. 445-446.

Кандидатські дисертації, захищені під керівництвом І. В. Муромцева

126. Абраїмова Т. В. Система іменника в українській літературній мові XVII ст. (на матеріалі „Синопсису”): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01.-Х., 1999.-18 с.

127. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ - початку ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. - X., 2005.-20 с.

128. КашетаЮ. В. Засоби передачі слов'яноруського синтаксису у "простій" мові варіанта Мелетія Смотрицького (риторичний аспект) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. -Х., 2007. -20 с.

129. Курушина М. А. Відномастичні моделі товарних знаків та номенів у сучасній українській мові : автореф дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01.-Х., 2007.- 16 с.

130. Кучеренко О. Ф. Проблеми формування, функціонування та розвитку української пожежно-технічної терміносистеми: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. -Х., 2003. - 19 с.

131. Плахоніна О. В. Історичні зміни в морфемній будові слів сучасної української мови (перерозподіл та ускладнення) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. - X., 2006. - 20 с.
132. Пономаренко В. Д. Словотвірна семантика іменників-відад'єктивів сучасної української мови (проблеми фразеологізації значень дериватів): автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01. - X., 1996. - 21 с.
133. Приймак О. О. Відономастичний словотвір у сфері термінології та номенклатури (на матеріалі кулінарної лексики): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. -X., 2003. - 16 с.
134. Сагаровский А. А. Фонетическая и морфологическая системы украинских говоров Белгородской области РСФСР: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.02. - X, 1989. - 19 с.

Іменний покажчик

- Абраїмова Т. В. 126
Авксентьев Л. Г. (118)
Аксюонова О. Г. 11
Андрієнко В. Д. 107
Архипенко Л. М. 127
Багряний І. П. (68)
Барськов І. С. 102
Безхутрий Ю. М. 124
Беспалов Ю. Г. 92
Белая С. В. 109
Борисенко Ю. А. 102
Боярова Л. Г. 39, 40, 97, 98, 100, 101
Булаховський Л. А. (22)
Варич Н. 76
Веневецьва Л. В. 82, 83, 84, 87, 88, 89, 94, 95, 96
Веселовська З. М. (51, 60, 70)
Вовк А. І. (32)
Войнов В. К. 97, 98
Гнатюк В. М. (27)
Головацький Я. Ф. (25)
Грінченко Б. Д. (23)
Губарєва Г. А. 100, 101
Дзендульський Й. О. 56, 66, 74
Дмитренко Г. М. 94, 96
Драгоманов М. П. 38
Дудка О. О. 97, 98, 100, 101, 107, 108, 114
Дъолог О. 76
Жамойдо Г. Ю. 122
Житецький П. Г. (33)
Жовтобрюх В. 76
Зінов'єв М. С. 102
Івакін Ю. О. (45)
Ізюмов О. П. (53, 63, 72)
Калашник В. С. 39, 40, 97, 98, 100, 101, 124
Кашета Ю. В. 128
Квітка-Основ'яненко Г. Ф. (17, 18, 58, 77, 78, 94, 95, 96)
Кобченко Ю. Ф. 107
Колодяжний А. С. (34, 61)
Конакова О. І. 99
Коротич К. В. (100, 101)
Кохан Ю. І. 93
Красильников В. А. 100
Курушина М. А. 129
Куліш П. О. (42, 79)
Кучеренко О. Ф. 109, 130
Левченко Г. А. (5)
Лисицька О. П. 105
Литвин С. А. 107
Лукашенко І. М. 99, 105
Макридін В. П. 102
Мерінов В. 76
Муромцева О. Г. 13, 17, 18, 23, 38, 42, 47, 58, 65, 67, 68, (75, 76), 77, 78, 79, 80, 85, 109, 112, 117
Нелюба А. М. (112), 117
Нечуй-Левицький І. С. (24)
Огієнко І. І. (37)
Очев В. Г. 102
Павлюк М. (55)
Печета В. П. 102
Плахоніна О. В. 131
Полякова Л. О. 95
Пономаренко В. Д. 46, 108, 114, 132
Потебня О. О. (19, 28)
Приймак О. О. 133
Протасова М. Ю. 82, 83, 84, 87, 88, 89
Рикова З. Г. 103
Росоха В. О. 109
Савченко Л. Г. 90, 91, 106
Сагаровский А. А. див
Сагаровський А. А.

Сагаровський А. А. 92, 102, 111,
113, 134
Самійленко В. І. (56, 66, 74)
Сердега Р. Л. (113)
Смотрицький М. (128)
Стасевський С. Б. 113
СтишовО. А. (ПО)
ТрубачевО. Н. 123
Тютюнник Григор (29)
УжченкоВ. Д, (106)
Федъкович Ю. (65, 80)
ФілонМ. І. 107, 111, 114
Шевельов Ю. В. (48, 49, 57, 81,
116)
Шевченко Т. Г. (6)
Щегольковська Н. В. 103

Зміст

Сагаровський А. А. Слово про вчителя і друга.....	3
Основні дати життя і діяльності І. В. Муромцева.....	6
Наукові праці І. В. Муромцева.....	7
Навчальні та методичні посібники.....	14
Словники.....	16
Редагування наукових видань.....	17
Рецензування наукових і методичних видань.....	17
Упорядкування.....	18
Публіцистичні праці І. В. Муромцева.....	18
Література про І. В. Муромцева.....	19
Кандидатські дисертації, захищені під керівництвом І. В. Муромцева.....	19
Іменний покажчик.....	21

